

Rozvod a rozchod

Jestliže se manželství rozpadá, rozchod je bolestný jak pro muže, tak pro ženu, ať už jsou v něm děti nebo ne. Lidé se vezmou a dělají si plány do budoucnosti. Jsou plní nadějí a očekávání toho nejlepšího, proto je rozvod vždy bolestný. Přitom si často obě strany vyčítají, co se stalo. Vzájemné obviňování se může protáhnout na roky, nebo dokonce na celý život. Vztek a hněv, jež se zmocnily manželů, jsou často jen obranou, aby potlačili bolest a vnitřní smutek. Vzniká iluze, že pokud zjistí příčinu rozchodu, dalo by se rozvodu zabránit. Často se stává, že rozvedení manželé, jejich příbuzní a blízcí roky spekulují o tom, jak všechno mohlo být jinak. Při hledání důvodů rozvodu lidé nacházejí mnoho skutečností, jež naznačují, proč se jejich manželství rozpadlo. Často ale nezobrazují realitu, neboť to jsou jen viditelné příčiny, o nichž jsou lidé zvyklí uvažovat. Lidé hledají viníka, aby se mohli ospravedlnit, přitom důvody jsou zpravidla skryté v rodinném systému, v rodovém programu člověka. Pro lidi je však těžké vzdát se hledání důvodu, neboť by se musel smířit s osudem. Není snadné připustit, že se stalo něco, co není v jejich moci a je mimo jejich kontrolu. Je obtížné souhlasit, že nebylo v jejich silách, aby tomu předešli. Je těžké vzít na sebe část odpovědnosti za to, co se stalo, a za rozchod. Na jedné straně je rozchod předurčený rodovým programem, na straně druhé člověk jako součást svého rodového systému nese odpovědnost za rozvod. Důvody rozpadu tak zůstávají skryté před vědomím lidí.

Pamatujete si Světlanu (z kapitoly Rodinné hodnoty), která se rozvedla s manželem a vychovala dva syny? Její vztah s manželem nebyl ukončený. Neukončený vztah se po rozchodu nebo rozvodu projevuje námitkami a pocitem křivdy vůči bývalému manželovi. Zpravidla jsou typické pro většinu rozvedených lidí. Oba partneři tak zůstávají vzájemně spojení, i když se navenek zdá, že už spolu nemějí nic společného. Někdy si i po desítkách let dokážou vybavit mi94 nulé křivdy. Právě tato vazba založená na křivdách a stížnostech brání bývalým manželům v dalším budování života a vytváření vztahu s opačným pohlavím. Při práci se Světlanou se ukázalo, že se její manželství nerozpadlo náhodou. Z loajality vůči svému rodinnému systému si hned na začátku vybrala manžela, se kterým by se dříve nebo později rozvedla. Její rozvod byl předem určený, protože ženy v jejich rodu po několik generací o vztah s mužem přišly. Rovněž její vztah k otci byl vždy významnou překážkou v navazování známosti s muži. K dovršení všeho ani vztah s jejím bývalým manželem není ukončený. Jak by se měl tedy ukončit? Světlana rozvod vnitřně nepřijala, a proto musí svému

manželovi v duchu říct: „Milý Andreji, naše manželství se rozpadlo, je mi to líto. Z lásky ke svým rodinám jsme opakovali něčí osud. Rozešli jsme se z lásky ke svým rodinným systémům. Beru na sebe část odpovědnosti za to, že nám vztah nevyšel, a tobě přenechávám tvou část odpovědnosti. Přijímám všechno, co jsi mi v našem vztahu dal. Bylo toho dost, budu si toho vážit a ponesu to dál ve svém životě. A to, co jsem ti dávala, si můžeš ponechat. Podívej se na naše syny. Jsem jejich matka a ty jsi jejich otec. Ať se mezi námi stane cokoliv, navždy zůstaneš jejich otcem. Nyní tě nechávám na pokoji.“

Německý psychoterapeut Bert Hellinger napsal, že v případě rozchodu je nutné přiznat, že si vážíme svého partnera takového, jaký je, že pro nás byl a zůstane právě takový. Takového jsme ho milovali a dosud milujeme. Nezáleží na tom, co vedlo k rozchodu, není třeba hledat viníka. Co vede k rozpadu vztahu? Mnohdy je to záhada, kterou nejsme schopni rozluštit. Často se odkazuje na minulost. Jestliže víme o rodovém spojení, není těžké to uznat.

Na tom, jestli se bývalí partneři po rozchodu přijmou a budou se vzájemně respektovat, závisí nejen jejich další rodinný život, ale i osud jejich dětí. Poté, co se manželé rozvedou, má každý vyhlídku na založení nové rodiny. Avšak častěji se jeden z manželů nebo oba ponoří do křivd a nároků vůči druhému, i když vstoupí do nového vztahu, a to brání nejen jemu, ale i druhému z manželů navazovat vztahy s novými partnery. Pokud se bývalí manželé smíří s aktuální situací, přijmou, co se stalo, pak se osvobodí a svého partnera propustí. Děti cítí, že se bývalí partneři vzájemně respektují. Kdo si neváží své bývalé manželky (manžela), neváží si jí (jeho) částí ve svých dětech. Pokud je uzavřené druhé manželství, pak jsou to právě děti, které se nevědomky začnou chovat tak, že budou upozorňovat rodiče na nevyřešené problémy v prvním manželství. V duši dítěte je potřeba milovat každého člena rodu včetně rodičů takového, jaký je.

Druhý Kátin manžel měl neustálé konflikty s jejím synem z prvního manželství, jemuž bylo dvanáct let. S prvním manželem Káta neudržovala žádný kontakt, protože jí ublížil. Přestěhovala se do jiného města a nedovolila mu, aby se synem komunikoval. Se druhým manželem měli společné devítiměsíční dítě. Zdálo se jí, že druhý manžel nemá pěkný vztah k jejímu synovi. Neustále ho sekýroval, křičel na něho a tvrdě ho trestal. Nedávno řekl Kátě, že jejího syna nenávidí a snáší ho jen kvůli ní. Káta byla mezi dvěma ohni a nevěděla, jak se má zachovat.

Ve druhém manželství jsou konflikty mezi dětmi z prvního

manželství a novým partnerem často nevyhnutelné, ale najít úspěšné řešení bez pomoci odborníka se podaří jen zřídka. Názory nezúčastněných pozorovatelů by se v podobné situaci rozdělily. Někteří by litovali Káťu, že se musí rozhodovat mezi svým synem a manželem. Druzí by začali litovat syna, kterého nevlastní otec nenávidí a jemuž ubližuje⁹⁶ je. Další by možná podpořili Kátina druhého manžela. Co má dělat, jestliže svého nevlastního syna nenávidí? Důvody těchto situací jsou skryté tak velmi hluboko, že je člověk bez speciálních znalostí není schopný odhalit. Příčina nespočívá v tom, že má Kátin syn špatnou povahu nebo že jeho nevlastní otec je krutý člověk. Takovéto úvahy odrážejí pouze špičku ledovce daného problému. Uvedené konfliktní situace v rodině vypovídají o tom, že Káťa vstoupila do druhého manželství, aniž by pochopila důvody, jež jí zničily vztah s prvním manželem. Neosvobodila se od vnitřního spojení, a tak jejich vztah zůstal neukončený.

Kátin syn v důsledku rozvodu rodičů nahradil v dané rodině svého otce. Nevědomky zaujal místo vedle matky, které by nyní mělo patřit nevlastnímu otci. Syn je nevědomě soupeřem svého otčima, a to se projevuje jejich vzájemným nepřátelstvím a nenávisí. Syn je zajatcem nevyřešeného konfliktu mezi matkou a otcem. Poté, co se uzavře druhé manželství, děti znovu upozorňují rodiče na nevyřešené problémy v předchozím manželství a tlačí je k nalezení řešení.

Projevuje se to tím, že dítě nevědomky napodobuje bývalého partnera a soupeří s nevlastním rodičem. Pro nevlastního otce je Kátin syn soupeřem a z toho pramení jeho antipatie a nenávisť. Nevědomě se snaží přebrat od syna místo vedle Káti.

Jaké je východisko z této situace? Teprve až první manžel bude respektovaný, syn může přestat hrát tuto roli a znovu začne být dítětem. Pak se uvolní místo vedle Káti a každý v této rodině bude na svém místě. Káťa musí svému prvnímu manželovi v duchu říct: „Jsi můj první manžel. Náš vztah se nezdařil. Je mi to líto. Navždy zůstaneš mým prvním manželem. Podívej se na našeho syna. Jsem jeho matka a ty jsi jeho otec. Ať se mezi námi stane cokoli, zůstaneš jím navždy. Beru na sebe svou část odpovědnosti za to, že nám vztah nevyšel, a tobě přenechávám tvou část odpovědnosti. Přijímám všechno, co jsi mi v našem vztahu dal. Bylo toho dost, budu si toho vážit a ponesu to dál ve svém životě. A to, co jsem ti dávala, si můžeš ponechat. V mém srdci máš místo. Děkuji ti za syna a nyní tě nechávám na pokoji.“ Nejsou to jen vyslovená slova; musí obsahovat touhu přijmout minulý svazek a ukončit jej. Musí vyjadřovat úctu a respekt k osobě, s níž jste určitou dobu žili a máte společné dítě. Káťa by také měla svému dítěti říct: „Jsem tvoje matka a ty jsi můj syn. Já a tvůj otec jsme tvoji rodiče. Ať se mezi námi

stane cokoli, navždy zůstaneme tvými rodiči. Otec, kterého máš, je ten nejlepší. Všechno, co se mezi námi stalo, se týká pouze nás dvou, ty za to nenesíš žádnou odpovědnost. Jsem tvoje matka a on je tvůj otec.“ Samozřejmě by bylo dobré, kdyby druhý manžel uznal prvního a v duchu mu řekl: „Jsi první manžel a já jsem ten druhý. Uznávám, že jsi mi postoupil místo, ale přesto si ji беру za ženu. Ted' jsem její manžel.“ Káťa však přišla sama.

Vztahy, které nekončí smírem, nekončí vůbec. Ve výše popsané situaci jako v každé jiné existují dvě roviny. První rovinu tvoří vše, co můžeme vidět, pochopit nebo posoudit. Druhou rovinu představuje vnitřní struktura rodiny, kterou si neuvědomujeme. Struktura dané rodiny je narušená. Kvůli neukončenému vztahu mezi rozvedenými rodiči začalo dítě nahrazovat matce partnera. Nachází se vedle své matky, a tudíž není na svém místě. Dítě zaujalo místo, jež by mělo patřit jeho nevlastnímu otci. Otčím má pocit, že chlapec zastupuje vyloučeného rodiče, svého otce. Vztah matky s jeho otcem totiž není ukončený. Konflikt mezi nevlastním otcem a Kátiným synem vypovídá o tom, že v rodině probíhá nevědomý boj o místo v rodinném systému. Matka dítěte nemůže přijít na to, jak situaci napravit. Kdo má pravdu? Co má dělat? Kdo a jak musí změnit chování? Na tyto otázky existuje pouze jedna odpověď – je nutné dát do pořádku celou strukturu rodiny. Totéž platí pro mimomanželské vztahy. Je nutné přijmout a uznat vztah, který existoval již před uzavřením manželství, a to zejména pokud se v tomto vztahu narodilo dítě nebo bylo počaté a byl provedený potrat. Pokud tuto skutečnost neuznáme, vzniknou podobné problémy jako v případě, že odmítneme uznat první manželství svého manžela. Jestliže první svazek nebude přiznaný, dítě nevědomky nahradí prvního manžela či manželku.

Margarita byla zoufalá, neboť její vztah s manželem byl na pokraji krachu. V rodině už mnoho let panovala dusná atmosféra. Manžel a syn si nerozuměli. Margarita se stále častěji stavěla na stranu syna. Manžel se vrhl do podnikání a začal se rodině vzdalovat. Margarita se svěřila, že před svatbou měla vztah s jedním mužem, s nímž otěhotněla, ale rozhodla se pro potrat. Pokud je ve vztahu počaté dítě, a to bez ohledu na to, jestli se narodilo nebo ne, pak je tento vztah stejný jako manželství. Muž, kterého měla Margarita před svatbou, je její první manžel, i když jejich vztah nebyl oficiálně zaregistrovaný. Margarita se k tomuto vztahu musí stavět jako k prvnímu manželství. Je to důležité pro jejího syna. Jestliže matka nepřijme a neukončí tento vztah, bude mít syn cestu k otci zavřenou. Pokud necítí respekt k prvnímu

manželovi, nahradí ho její syn, což se stalo v jejich rodině. Kvůli tomu, že byl provedený potrat a vztah s předchozím mužem se rozpadl, si Margarita vzala svého současného manžela a narodil se jim syn. Manžel získal Margaritu díky jejímu prvnímu manželovi, přesněji kvůli tomu, že se jejich vztah rozpadl. V důsledku potratu a rozpadlého vztahu se narodil Margaretin syn, a tedy dostal život. Pokud v jejím srdci není místo pro prvního manžela a nenarozené dítě, bude pro syna těžké přijmout vlastní život. Kromě výše uvedeného postupu přijetí prvního manžela musela Margarita svému nenarozenému dítěti říct: „Milé děťátko, za to, že ses nenarodilo, neseme já i tvůj otec odpovědnost. Díky tomu, že ses nenarodilo, jsme se mohli s tvým otcem rozejít, ale zůstali jsme vzájemně spojení. Navždy zůstaneš v mém srdci.“

Předchozí vztahy musí přijmout oba partneři. Druhý partner by měl pochopit, že je druhý a že jeho partner je spojený s prvním, díky němuž získal manželku (manžela). Co brání lidem v přijetí tohoto stanoviska? Je to pocit viny.